

Karlstorps kyrka

57.5119, 15.5059

När den nya kyrkan byggdes 1760 rev man den gamla medeltida kyrkan på samma plats, och man hittade då en bjälke med en inskription och årtalet 1252. Endast sakristian av sten är bevarad av den ursprungliga kyrkan.

Kyrkan ligger bedårande vackert, och när Växjöbiskopen Esajas Tegnér en gång besökte Karlstorps kyrka utbrast han "Här måste det varit som Satan frestade Jesus"!

När man 2011 genomförde en fasadrenovering av Karlstorps kyrka påträffades fragment av en målad fönsteromfattning på kyrkans vapenhus. Det lilla fragment av putsdekor som knackades fram satt strax över vapenhusets norra fönster.

Av protokollen framgår att man i maj 1758 beslutade att "resa till Calmar med beskrivning på kyrkans längd, höjd och bredd, förslag till materialer, byggnads- och resningstimmer för äreborne och konstförfarna byggmästare Peter Fröling, som var vid Södra Vi, och förmå honom att komma hit". Peter Fröling, som var en av de mest ansedda byggmästarna i östra Småland, anlätades för att leda byggnadsarbetena.

När kyrkan stod klar anlätades man snickaremästare Erik Ekelund från Lemnhults socken för inredningen av kyrkan. Man avvaktade dock med själva målningen av interiören, främst med hänsyn till ekonomin som blivit ansträngd på grund av kyrkbygget.

1774 anlätades målaren Daniel Meyer från Norrköping för att måla läktarbröstningen, och kanske var det också han som svarade för den utvändiga dekoren.

I kyrkan finns flera huvudbaner. Bland annat över ätten Ulfsax och mer precist över kvartermästaren Pehr Gabriel Ulfsax. Ett annat huvudbanner är över Jonas Tordsson som kom att adlas Leijonram till Locknevi. Han blev med tiden kommandant i Damm i Pommern. Jonas hade deltagit i sjöslaget vid Femern 1644 där han ännu erövrade det danska amiralskeppet Oldenburg. Jonas Leijonram stupade 1659 på Fyen.

Altartavlan kallad "Bergspredikan" är skapad 1936 av konstnären Einar Forseth. Den tidigare altartavlan, som är målad 1841 av sergeanten vid Kalmar regemente G. Lindblom, hänger numera på norra väggen.

Dopfunten i trä är daterad till 1600-talet. En nyare dopfont är tillverkad på 1920-talet i Karlstorp av finsnickaren Elof Nilsson, Tronslund.

Predikstolen med ljudtak och uppgång från sakristian tillkom 1838.

Kyrkans triumfkrucifix är från 1100-talets slut och förmodligen den äldsta i Småland.

Ett porträtt föreställande kyrkoherde Isac Arelius är utfört 1729 av konstnären Edvard Orm.

På 1800-talet förekom i samband med bröllop en sed i Karlstorp, som förmodligen är unik för just denna kyrka. Då vigsel ägde rum i kyrkan åt brudföljet bröllopsmåltiden i sakristian, och i samma rum fortsatte sedan festen med sång och dans. Till slut ansåg dock församlingen att det gick för långt och 1853 förbjöds seden.

I koret finns ett ovanligt ståligt votivskepp som finns omnämnd redan i en inventarieförteckning från 1740.

Den mekaniska orgeln är byggd 1876 av Erik Nordström, som var medhjälpare till sin 17 år äldre och mer berömde bror orgelbyggaren Sven Nordström. Den renoverades 1982 av Nils-Olof Berg i Nye.

I koret står ett klavikord, som en gång tillhörde prosten Chrysander, som var morfar till tonsättaren Otto Lindblad. Vi vet med säkerhet att instrumentet stått i Lindblads barndomshem, och på bygden har den gått under namnet "Lindblads spinett". Klavikordet som förmodligen daterar sig till 1700-talet renoverades och återinvigdes 2019.

Precis nedanför klockstapeln finns en minnessten över Otto Lindblad, som föddes 1809 i Karlstorp prästgård. 1838 var han med och grundade Lunds studentsånagriförening vars stadgar han själv skrev. Två av hans verk är väldigt kända ännu idag: kungssången "Ur Svenska hjärtans djup", och "Vintern rasat ut".

Den 33 meter höga klockstapel är byggd 1753. Byggnadsstilen är ovanlig och det sägs att den skulle vara byggd av ryska krigsfångar. Som byggherre uppges dock "Commisarie" Jacob Uhrberg från Lekeryds socken. Sant är att stapeln påminner om lökkupolerna på de ryska kyrkorna, men den påminner även om de lökkupoler som finns i Dalarna. Och sanningen är troligen att formen helt enkelt ska påminna om en kyrkklocka.

Kyrktuppen på toppen av stapeln utsågs år 2000 till årets kyrktupp. Den riksomfattande omröstningen skedde i Svenska kyrktuppfrämjandets och Kyrkans Tidnings regi, och tuppen i Karlstorp vann med 640 röster, vilket var mer än 255 tuppen på Ludvika kyrka, som kom tvåa.

Även när alla tiders kyrktupp skulle utses år 2002 vann Karlstorps kyrktupp en förkrossande seger.

Källor:

Bok: "Kyrkor i Jönköpings län. Del 2" . Ulf Vibeke 1986. ISBN 91-970744-1-1

Pdf: "Karlstorps kyrka. Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning ". Jönköpings Läns museum. Helene Stalin 2004.

Webb: "Ovanlig fasaddekor på Karlstorps kyrka". Jönköping läns museum. Margareta Olsson.